

רשימות חוברת מה

בס"ד.

פתח דבר

לקראת חג השבועות, הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו — רשימה שהכותרת שלה "שבועות". לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה בלשון אדמו"ר בעצמו בכתי"ק, בא גם פיענוח ותיבות-קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראי מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים“

ערב חג השבועות, ה'תשנ"ו
ברוקלין, נ.י.

שבועות

יציאת בני מארמ"צ ב"א תמ"ח (ע"ז ט. וברש"י שם) ט"ז למ"ק
 קכ"ט (בסה"ד מציין לס' יוחסין, פר"א ספ"ח, מ"ע פל"ה, וצ"ד פלוגתא
 בכ"ז).

וע"פ החשבון הי' מולד ניסן	2-5-204	מולד תוהו
קכ"ח מ"ק	1-6-560	
ה' מעוברות	1-11-785	
י' פשוטות	1-16-120	
ו' חדשים	<u>2-4-438</u>	
1-19-1027 =	7-42-2107	

דהיינו יום א' אחה"צ! והלבנה הרי נראתה רק יום ה'! וכמוש"נ
 החודש הזה וגו' כזה ראה וקדש (מנחות כט.) שהראהו באצבע,
 ובמכילתא (הובא יל"ש קפח') הראהו החדש בלילה רא"א וכו' עם
 חשכה, וביל"ש קצא' שמולד הלבנה הי' אז מולד זקן ולא הי' כח בעין
 לראותו והראהו באצבע.

אין לתרץ שזהו מפני שארמ"צ במקצוע דרומית מערבית של א"י
 (עיין במדבר לד' ה' ובפירש"י שם), ובמערב הראי' מאוחרת (עיין הל'
 קדה"ח יח' יג"טז. וה' י'), שלכאורה מפ"ז אפשר שתתאחר לכל היותר
 יום א'. גם מפני החלוק ברוחב אין סברא שיהי' החלוק גדול כ"כ.

[לא יקשה דאין מקדשין אלא בא"י וע"פ ראית א"י, דהרי היו שם
 כל ישראל בארמ"צ, ובמכ"ש מלא הניח כמותו. עיין קדה"ח ספ"א ספ"א
 וספ"י"ח (וצ"ע אם בעינן ראייה בא"י ומנ"ל ויש לדייק בל' הי"ד). גם אז
 עדיין לא נתקדשה א"י, וע"ד מכלתא פ' בא].

ואואפ"ל שזהו מפני החלוק בין קבוץ האמצעי והאמתי. ועיין
 קדה"ח ספ"ח.

וצ"ע בראב"ע שמות יב' ב' שכתב "קרוב מיד' שעות" בלבד.
 לכאורה מצות קדה"ח ניתנה בארמ"צ, וכפשטות לישנא דקרא
 (שמות יב' א) וכן פסת. וא"כ צ"ע מסנה' (נו:): עשר מצות נצטוו וכו'
 ול"ח הנ"ל. ובתוס' שם הקשה ממילה. ולכאורה מילה וקדה"ח י"ל

עפ"י סנה' נח' סע"ב דקום עשה לא קא חשיב, אבל פסח וחמץ צ"ע. לעיין במפרשים.

פלוגתא דר"י ורבנן בזמן מ"ת, וכ"ע בשבת ניתנה (שבת פו:). ומוכח מי"ד אה"ט פ"ה הי"א דפסקינן כרבנן דבר' הי' מ"ת. וכן מהא דקורין ביום א' דחה"ש בחודש הג' (עיין רש"י ד"ה והאידינא מגילה לא. ראי' זו בהג' לסה"ד). וא"כ הי' מ"ת יום נא' לספה"ע ולא נ', ולר"י בז'. (לעיין מג"א ר"ס תצד'). וצ"ע — לדידי' מפני מה קביעות מ"ת עתה בחה"ש (לעיין בהשלמת שו"ע אדה"ז).

(ערכין ט:): עצרת ביום הנף (צ"ע מקמ"ל קרא היא. ואולי סיפא איצטרכי לי'). וסוף התוספתא אר"י אירע בה' סמן רע, ו' — בינוני, ז' — טוב!

לא אד"ו ראש שמרו גם בזמן שביהמ"ק (מפרש לקדה"ח פ"ח), משא"כ לא בד"ו פסח.

דוד מת בעצרת שחל להיות בשבת (מ"ר רות פ"ג. ועיין תוד"ה אף חגיגה יז').

שבועות יום הנו"ן, יום הבכורים, וזמן מ"ת.

שבועות*

א. יציאת בני מארץ מצרים היתה בשנת ב' אלפים תמ"ח (ע"ז ט, א וברש"י שם¹), שהיא שנה הט"ז למחזור קטן קכ"ט, כלומר, שנשלמו קכ"ח מחזורים של י"ט שנה², ועמדו בשנה הט"ז למחזור הקכ"ט (בסדר הדורות³ מציין לספר יוחסין, פרקי דר"א ספ"ח, מאור עינים פל"ה, וצמח דוד — פלוגתא בכל זה⁴).

וע"פ החשבון שעושים כדי לידע המולד — "תקח שני יצירה שעברו וגמרו ותעשה אותם מחזורין של תשע עשרה תשע עשרה שנה עד תשרי של אותה השנה, ותדע מנין המחזורין שעברו, ומנין השנים

(* בחלקה הראשון של הרשימה (ס"א) מדובר אודות חשבון המולד דר"ח ניסן (ובהמשך לזה (ס"ב) ע"ד מצות קדה"ח בכללותה), ולכאורה, שייכותה לשבועות היא משום שקביעותו תלוי (לא בר"ח סיון, שהרי "הכתוב לא תלה חג זה .. בכמה ימים לחודש", "פעמים בחמשה פעמים בששה פעמים בשבעה", אלא בחמישים יום לעומר, ממחרת הפסח, ובמילא ה"ז תלוי) בהקביעות דר"ח ניסן (וראה הערה הבאה).

1) בע"ז שם: "שני אלפים תורה .. כי מעיינת ב' מהנפש אשר עשו בחרן עד מתן תורה ארבע מאה וארבעים ותמניא שנין הויין", ובפרש"י מבאר פרטי החשבון שממנו עולה ש"קודם מתן תורה תרי אלפים ופרטי מאלף הג' תמ"ח שנים משכחת בהו .. עד יציאת מצרים תמ"ח על עודף אלפיים", עיי"ש (ולהעיר, שהחשבון מיוסד על הזמן דמתן תורה, ולכאורה גם בזה מודגשת השייכות לשבועות).

2) "כל תשע עשרה שנה שיהיו מהן שבע שנים מעוברות ושתיים עשרה פשוטות, נקרא מחזור" (רמב"ם הלי קידוש החודש פ"ו ה"י).

3) ב"א תמ"ח.

4) בספר יוחסין: "יציאת מצרים בשנת שני אלפים ותמ"ח ליצירה שנת י"ו למחזור, כדעת רבי חייא הספרדי ובעל יסוד עולם. ור' שמעון דוראן אמר שנת י"ז למנין וי"ד* .. שהוא י"ח למנין בהר"ד". בפרקי דר"א שם: "שנת ט"ז לשנת מחזור העיבור" (כ"ה בסה"ד. וכן תיקן הרד"ל, ומסיים: "וצ"ע טובא לכויין החשבון"). במאור עינים שם, שיציי"מ היתה בשנת ב'תע"ח. ובצמח דוד (ב"א תמ"ח) כתב ש"יש קצת קלקול חשבונות ודעות שונות כו", עיי"ש בארוכה (וראה גם השקו"ט בכ"ז בספרים שנשמנו בתורה שלמה בא יב, ב אות כז).

ולהעיר ממכתב רבינו (אג"ק ח"ב ע' קלח ואילך) בביאור המחלוקת בדברי הראשונים בחשבון השנים — שאפשר להתחיל החשבון בכמה אופנים, עיי"ש (וראה גם לקו"ש ח"כ ע' 25 ואילך. סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 282 ואילך).

(* מנין וי"ד הוא מולד ר"ה שבו נברא אדה"ר. שבריאנו היתה ביום ו' בתחלת שנה שלישית. שהוא י"ד שעות מהתחלת ליל ו'. ומנין בהר"ד הוא מולד ר"ה בשנה שלפני (שנת תוהו). שבסימנה (בכ"ה באלול) נברא העולם, והוא מולד תוהו דלקמן בפנים (ראה אנציק' תלמודית ערך בהר"ד. וש"ן).

שעברו ממחזור שעדיין לא נשלם, ותקח לכל מחזור ומחזור ב"ו תקצ"ה, ולכל שנה ושנה פשוטה משני המחזור שלא נשלם ד"ח תתע"ו, ולכל שנה מעוברת הכ"א תקפ"ט, ותקבץ הכל, ותשליך החלקים שעות, ותשליך השעות ימים, והימים תשליכם שבעה שבעה, והנשאר מן הימים ומן השעות והחלקים הוא מולד שנה הבאה .. ראש חודש תשרי, וכשתוסיף עליו אי"ב תשצ"ג, יצא מולד מרחשון .. וכן לכל חודש וחודש זה אחר זה עד סוף העולם" — הרי החשבון לידע מתי הי' מולד ניסן בשנת יצ"מ, ב'תמ"ח, ט"ז למחזור קטן קכ"ט, הוא כדלקמן:

התחלת החשבון הוא מ"ליל שני חמש שעות בלילה ומאתיים וארבעה חלקים" — 204-5-2 — שהוא "המולד הראשון .. שהי' בשנה ראשונה של יצירה", ש"ממנו הוא תחלת החשבון", הנקרא "מולד תהור".

כשתוסיף לזה 560-6-1 (יום 1, 6 שעות, 560 חלקים), שזוהי השארית מצירוף כל השאריות של קכ"ח מחזורים קטנים שעברו¹⁰, ותוסיף עליהם 785-11-1 (יום 1, 11 שעות, 785 חלקים), שזוהי

(5) "כשתשליך ימי שנת הלבנה שבעה שבעה, אם שנה פשוטה היא (ש"כללה שלש מאות יום וארבעה וחמשים יום ושמונה שעות ושמונה מאות וששה ושבעים חלקים)", ישאר ממנה ארבעה ימים ושמונה שעות ושמונה מאות וששה ושבעים חלקים, סימן לה ד"ח תתע"ו, וזו היא שארית שנה פשוטה. ואם שנה מעוברת היא (ש"כללה שלש מאות ושמונים ושלושה יום ואחת ועשרים שעות וחמש מאות ותשעה ושמונים חלקים)", תהי' שאריתה חמשה ימים ואחת ועשרים שעות וחמש מאות ותשעה ושמונים חלקים, סימן להם הכ"א תקפ"ט (שם ה"ד-ה). ו"כשתקבץ שארית כל שנה משתים עשרה שנה הפשוטות, שהיא ד"ח תתע"ו, ושארית כל שנה משבע שנים המעוברות שהיא הכ"א תקפ"ט, ותשליך הכל שבעה שבעה, ישאר שני ימים ושש עשרה שעות וחמש מאות וחמשה ותשעים חלקים, סימן להם ב"ו תקצ"ה, וזה הוא שארית המחזור" (שם ה"ב).

(6) "כשתשליך ימי חדש הלבנה שבעה שבעה שהן ימי השבוע, ישאר יום אחד ושתיים עשרה שעות ושבע מאות ושלושה ותשעים חלקים, סימן להם אי"ב תשצ"ג, וזו היא שארית חדש הלבנה" (שם ה"ה).

(7) שם ה"ד-טו.

(8) שם ה"ח.

(9) תוד"ה לתקופות — ר"ה ח, ב.

(10) כ"י: 2 ימים, 16 שעות, 595 חלקים (ב"ו תקצ"ה, שארית המחזור) כפול 128 מחזורים — הם 256 ימים, 2048 שעות (שהם 85 ימים ו-8 שעות), 76160 חלקים (שהם 70 שעות 2 ימים ו-22 שעות) ו-560 חלקים, וסך הכל: 344 ימים, 6 שעות, 560 חלקים. וכשתשליך מהם 343 יום, שהם 49 שבועות שלמים — תהי' השארית יום 1, 6 שעות, 560 חלקים.

השארית מצירוף השאריות של ה' שנים מעוברות שיש בט"ו שנה של מחזור הקכ"ט¹¹,

ותוסיף עליהם 16¹-16¹-120 (יום 1, 16 שעות, 120 חלקים), שזוהי השארית מצירוף השאריות של י' שנים פשוטות מט"ו שנה של מחזור הקכ"ט¹²,

ותוסיף עליהם 438²-4²-2 (2 ימים, 4 שעות, 438 חלקים), שזוהי השארית מצירוף השאריות של ו' חדשים (תשרי — אדר) משנה הט"ז של מחזור הקכ"ט¹³,

יעלה הסך-הכל 7⁷-42⁷-2107, כלומר ליל ז' (שהרי התחלת החשבון הוא מליל ב'), ועוד 42 שעות ו-2107 חלקים = (שהם) 19¹⁹-19¹⁹-1027 (יום 1, 19 שעות, 1027 חלקים¹⁴), ונמצא, שמולד ניסן הי' ביום ראשון, 19 שעות ו-1027 חלקים (מתחלת הלילה), דהיינו יום א' אחר הצהריים!

והלבנה הרי נראתה רק יום ה'! וכמו שנאמר¹⁵ "החודש הזה וגו'", "כזה ראה וקדש" (מנחות כט, א), שהראהו באצבע, ובמכילתא עה"פ (הובא בילקוט שמעוני בא רמז קפח') איתא ש"הראהו החדש בלילה, ר' אליעזר אומר וכו' עם חשכה", וביל"ש

11) שהרי "שנים המעוברות שבכל מחזור ומחזור . . הם שנה שלישית מן המחזור, וששית, ושמינית, ושנת אחת עשרה ושנת ארבע עשרה כו'" (שם הי"א), ונמצא, שבט"ו שנה ישנם ה' שנים מעוברות. — והחשבון הוא: 5 ימים, 21 שעות, 589 חלקים (הכ"א תקפ"ט, שארית שנה מעוברת) כפול 5 — הם 25 ימים, 105 שעות (שהם 4 ימים ו-9 שעות), 2945 חלקים (שהם 2 שעות ו-785 חלקים), וסך-הכל: 29 ימים, 11 שעות, 785 חלקים. וכשתשליך מהם 28 ימים שהם 4 שבועות שלמים — תהי' השארית יום 1, 11 שעות, 785 חלקים.

12) שהם (ע"פ מ"ש ברמב"ם שבהערה הקודמת) שנה ראשונה ושני', רביעית וחמישית, שביעית, תשיעית ועשירית, שנים עשרה, שלש עשרה, וחמש עשרה. — והחשבון הוא: 4 ימים, 8 שעות, 876 חלקים (ד"ח תתע"ו, שארית שנה פשוטה) כפול 10 — הם 40 ימים, 80 שעות (שהם 3 ימים ו-8 שעות), 8760 חלקים (שהם 8 שעות ו-120 חלקים), וסך הכל: 43 ימים, 16 שעות, 120 חלקים. וכשתשליך מהם 42 ימים שהם 6 שבועות שלמים — תהי' השארית יום 1, 16 שעות, 120 חלקים.

13) כי: יום 1, 12 שעות, 793 חלקים (א"י"ב תשצ"ג, שארית חדש הלבנה) כפול 6 — הם 6 ימים, 72 שעות (שהם 3 ימים), 4758 חלקים (שהם 4 שעות ו-438 חלקים), וסך-הכל: 9 ימים, 4 שעות, 438 חלקים. וכשתשליך מהם שבוע שלם — תהי' השארית 2 ימים, 4 שעות, 438 חלקים.

14) שהרי 42 שעות הם יום א' (כ"ד שעות) ו-18 שעות, ו-2107 חלקים הם שעה (1080 חלקים) ו-1027 חלקים.

15) בא יב, ב.

רמז קצא' איתא שמולד הלבנה הי' אז מולד זקן¹⁶ ולא הי' כח בעין לראותו, ולכן הראהו באצבע¹⁷, ונמצא, שהאפשרות הראשונה לראיית הלבנה (כשהראהו באצבע) לא היתה עד יום חמישי (עם חשכה), שבו חל (ט"ו ניסן¹⁸, ובמילא גם) ר"ח ניסן בשנה ההיא.

ותמוה: איך יתכן שיהי' חילוק גדול כזה בין מולד הלבנה לראייתה?!

ואין לתרץ שזהו מפני שארץ מצרים (שבה הראה הקב"ה למשה הלבנה) היא במקצוע דרומית מערבית של ארץ ישראל (עיין במדבר לד' ה' ובפירש"י שם¹⁹), ובמערב הראי' מאוחרת (עיין רמב"ם הל' קדה"ח פי"ח הי"ג-טז²⁰. ופ"ה ה"י²¹) — שלכאורה מפני זה אפשר שתתאחר הראי' לכל היותר יום אחד, ולא יתכן שתתאחר מיום א' עד יום ה'.

גם מפני החילוק בין ארץ מצרים לארץ ישראל ברוחב הגאוגרפי²², אין סברא שיהי' החילוק גדול כל כך.

[ולהעיר, שלא יקשה על הקס"ד לתרץ שבארץ מצרים נתאחרה הראי' מהא דאין מקדשין אלא בארץ ישראל וע"פ ראיית ארץ ישראל — דהרי היו שם כל ישראל שאז בודאי מקדשים גם בארץ מצרים, ובמכ"ש מ"אדם גדול בחכמה .. ולא הניח בארץ ישראל כמותו" — המחשב וקובע חדשים .. בחוצה לארץ" — עיין בהל' קדה"ח ספ"א, ספי"א וספי"ח²³ (וצ"ע אם בעינן שתהי' הראיה בארץ ישראל דוקא,

(16) ביל"ש שם: "נולד משש שעות ולמעלה", והוא הנקרא "מולד זקן" (טור אר"ח סתכ"ח. וראה תו"ש כרך יג פ"ח ס"ב. וש"נ).

(17) ראה גם תורה שלמה בא שם אות כה.

(18) שהרי "אותו היום חמישי בשבת הי'" (שבת פז, ב).

(19) ושם: "ונסב הגבול מעצמון נחלה מצרים והיו תוצאותיו הימה", "אל מצר המערב, שאין עוד גבול נגב מאריך לצד המערב משם והלאה" (ובפרש"י שם, ג: "שלש ארצות יושבות בדרומה של ארץ ישראל .. ארץ מצרים במקצוע דרומית מערבית, שנאמר בפ' זו מעצמון נחלה מצרים והיו תוצאותיו הימה").

(20) ושם: "אם יראה הירח בארץ ישראל, יראה בכל מדינות העולם שהן למערב ארץ ישראל ומכוונות כנגדה, ואם יתן החשבון שלא יראה בארץ ישראל, אפשר שיראה במדינות אחרות שהן למערב ארץ ישראל ומכוונות כנגדה". — וצ"ע כוונת רבינו שבמערב הראי' מאוחרת.

(21) ושם: "בין ירושלים ומצרים .. מהלך שמונה ימים או פחות".

(22) שהרי מ"ש ברמב"ם (שבהערה 20) ע"ד היחס למדינות העולם שהן למערב ארץ ישראל אינו אלא במדינות ש"מכוונות כנגדה" באותו רוחב גאוגרפי.

(23) ושם: "אין מחשבים וקובעים חדשים .. אלא בארץ ישראל, שנאמר כי מציון תצא

שאז לא תועיל הראי' בארץ מצרים גם כשהיו שם כל ישראל²⁴, ומנא לן לומר כן, ויש לדייק בלשון הי"ד²⁵).

גם: אז עדיין לא נתקדשה ארץ ישראל, ובמילא לא הי' עדיין הדין שאין מקדשין אלא בארץ ישראל. וע"ד מ"ש במכילתא פ' בא²⁶ "עד שלא נבחרה ארץ ישראל היו כל הארצות כשרות לדברות", שלכן הי' הדיבור למשה בארץ מצרים].

ואולי אפשר לומר שזהו (שהלבנה נראתה רק ביום ה' אף שהמולד הי' ביום א') מפני החלוק בין קבוץ האמצעי והאמיתי. ועיין בהל' קדה"ח ספ"ח²⁷.

וצ"ע בראב"ע שמות יב' ב', שכתב שהחילוק ביניהם הוא "קרוב מיד' שעות" בלבד.

*

ב. לכאורה, מצות קידוש החודש ניתנה בארץ מצרים²⁸, וכפשטות ליסנא דקרא (שמות יב' א) "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר" ("החודש הזה לכם וגו'"), וכך מצות פסח שנאמרה בהמשך לזה ("דברו גו' ויקחו להם איש שה וגו'")²⁹, ניתנה גם היא בארץ מצרים.

תורה ודבר ה' מירושלים. ואם הי' אדם גדול בחכמה .. ולא הניח בארץ ישראל כמותו, הרי זה מחשב וקובע חדשים .. בחוצה לארץ" (ספ"א). "ולפי שהראי' לא תהי' אלא בארץ ישראל כמו שבארנו, עשינו כל דרכי חשבון הזה בנויים על עיר ירושלים ולשאר המקומות הסובבין אותה .. שבהם רואין את הירח תמיד ובאים ומעידים בבית דין" (ספ"א). "ודברים אלו שבארנו בערי מזרח ומערב אינם אלא .. להגדיל תורה ולהאדירה, לא שיהיו בני מזרח או מערב סומכין על ראיית הירח או תועיל להם כלום, אלא לעולם אין סומכין אלא על קדוש בית דין שבארץ ישראל" (ספ"ח).

24) להעיר משו"ת חת"ס ח"ו סוסל"ה, "שהראה לו במצרים הלבנה שבא"י וקידשה במצרים ע"פ א"י". וראה גם תורה שלמה שם, בפירוש דברי הרמב"ם ריש הל' קדה"ח: "הראה לו הקב"ה למשה במראה הנבואה דמות לבנה כו'".

25) לכאורה הכוונה ללשון הי"ד שצויין לעיל, שיש לדייק בזה אם אכן הכוונה היא שגם הראי' (לא רק הקידוש ע"י ב"ד) צ"ל בארץ ישראל דוקא. בתחלתה.

26) אולי צ"ל: ספ"ז. ושם: "החשבון הזה במהלך אמצעי .. המולד יהי' בליל שלישי .. פעמים רבות לא יראה ירח בליל חמישי ולא בליל ששי, מכלל שלא נתקצו השמש והירח קבוץ אמיתי אלא בחמישי".

27) להעיר ממ"ש בפירוש ריש הל' קדה"ח בשם רז"ל (ראה גם תורה שלמה שם) "שהקב"ה הראה למשה בסיני הלבנה בהתחדשותה כו'" (ואולי בגלל זה כתב רבינו "לכאורה .. וכפשטות ליסנא דקרא").

28) בא יב, ג.

וא"כ צ"ע מסנהדרין (נו, ב) "עשר מצות נצטוו ישראל במרה, שבע שקיבלו עליהן בני נח, והוסיפו עליהן דינין ושבת וכיבוד אב ואם וכו'", ולא חשיב ב' מצות הנ"ל (קידוש החודש ופסח) שניתנו לפני מרה, בארץ מצרים.

ובתוס' שם הקשה מ"מילה שניתן לאברהם אבינו" (ולא מקידוש החודש ופסח).

ולכאורה, בנוגע למילה וקידוש החודש, יש לתרץ עפ"י מ"ש בסנהדרין נח' סע"ב (גבי שבע מצות בני נח) ד"קום עשה לא קא חשיב", אבל פסח (שיש בו גם כמה ל"ת³⁰) ואיסור חמץ, צ"ע למה לא חשבם³¹. לעיין במפרשים³².

*

ג. פלוגתא דרבי יוסי ורבנן בזמן מתן תורה: "בששה בחודש ניתנו עשרת הדברות לישראל. רבי יוסי אומר בשבעה בו .. ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל" (שבת פו, ב).

ומוכח מפסק הרמב"ם בי"ד הל' אבות הטומאה פ"ה הי"א³³ דפסקינן כרבנן דבששה בסיון הי' מתן תורה.

וכן מוכח מהא דקורין ביום א' דחג השבועות (ששה בסיון) "בחודש השלישי", הפרשה דמתן תורה (עיין רש"י ד"ה והאידינא מגילה לא, א³⁴. ראי' זו הובאה בהגהה לסה"ד³⁵).

וכיון שלכו"ע בשבת ניתנה תורה, א"כ, הי' מתן תורה ביום נא'

(30) ראה רמב"ם ריש הל' קרבן פסח ב"כותרת".

(31) שהרי מצוה שיש בה קום עשה וגם שב ואל תעשה, חשיב (סנהדרין נט, רע"א).

(32) ראה הגהות היעב"ץ, מרגליות הים לסנהדרין שם.

(33) ושם: "האשה שפלטתה שכבת זרע .. בתוך שלש עונות הרי היא טמאה". ובכס"מ שם, שהרמב"ם פסק "כר"א בן עזרי' דאמר הפולטת ש"ז ביום השלישי טהורה", ע"פ דברי הגמרא (שבת פו, א) ש"ר' אלעזר בן עזרי' כרבנן דאמרי בה' עביד פרישה", "היינו בבוקר בהשכמה, ואז יש ג' עונות, יום ה' וליל ו' ויום ו'", "ובליל שבת טבלו" (דלא כהדעות שגם לאחר שלש עונות טמאה, דס"ל "כרבי יוסי דאמר בד' עביד פרישה", דהוה ליל שבת רביעי), ובששה בסיון ניתנה תורה.

(34) בגמרא שם: "בעצרת, שבעה שבועות .. אחרים אומרים בחודש השלישי .. והאידינא דאיכא תרי יומי עבדינן כתרומה, ואיפכא". ובפרש"י: "דקאמרי אחרים .. בחודש השלישי .. ביום הראשון .. ודקאמר תנא קמא בעצרת שבעה שבועות .. ביום השני .. דמתן תורה בשישי בסיון".

(35) הגהת בעל משכיל לאיתן בסה"ד שם (הערה ק').

לספירת העומר, ולא ביום ג', דכיון שבחמשה בשבת יצאו ממצרים, הרי יום החמישים לספה"ע חל ביום ששי, ואילו יום השבת שבו ניתנה תורה הי' יום נא' לספה"ע³⁶. אלא שלרבנן הי' זה בששה בסיון [ולכן "אנו אומרים זמן מתן תורתנו בחמשים לעומר, כיון שהוא לנו בששה בסיון, ובששה בסיון ניתנה תורה"³⁶], ולרבי יוסי הי' זה בשבעה בו (לעיין מג"א או"ח ר"ס תצד³⁷). וצ"ע — לדידי' (לדעת ר"י) — מפני מה קביעות מתן תורה עתה היא בחג השבועות שהוא בששה בסיון (לעיין בהשלמת שו"ע אדה"ז³⁸).

*

ד. בגמרא (ערכין ט, ב) הובאה התוספתא³⁹ "אין עצרת חלה אלא ביום הנף", "באותו יום שאירע בו ט"ז בניסן, לפי שבט"ז בניסן אנו מתחילין למנות חמשים יום, ויום חמשים איקלע ביום ראשון להתחלת המנין, דיום מ"ט הוי סוף שבת שביעית וכיום החמשים מתחיל השבוע"⁴⁰,

— (צ"ע מאי קמ"ל, קרא היא⁴¹. ואולי סיפא איצטרכי לי': "ואין ר"ה חלה אלא או ביום הנף או כו") —
ושם לפנ"ז: "עצרת פעמים שחל להיות בחמשה ובששה ובשבעה",

(36) שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ד ס"א.

(37) במג"א שם, לאחרי שמסיק ש"מנהגנו (ש"אומרים בשבועות יום מתן תורתנו) הוא על פי הרמב"ם שפוסק כרבנן (כנ"ל בפנים), מוסיף: "ומה שקשה עוד להתורה ניתנה ביום ג"א לספירה כו". — ואולי כוונת רבינו שניקור קושיית המג"א היא לדעת ר"י, שזמן מ"ת אינו מתאים (לא רק מצד ימי הספירה, אלא) גם מצד ימי החודש, משא"כ לדעת רבנן, אף שאינו מתאים מצד ימי הספירה, ה"ז מתאים מצד ימי החודש (וראה לקו"ש ח"ד ע' 1030 הערה 24).

(38) ושם (בדברי נחמי' סתקפ"א ס"א בקו"א) כתב שההלכה כר"י (דלא כהמג"א), ומבאר ש"זמן מ"ת הכוונה שבו הוא עת וזמן מ"ת גם עתה בכל שנה ושנה, דהיינו שמתעורר ונמשך עתה כתר תורה .. ביום החמישים דוקא שרומז לשער החמשים מנש"ב .. וא"כ אף לר"י י"ל שכן הוא עתה זמן מתן תורה בחמשים לעומר אף שהוא ו' סיון .. הגם שבו עדיין לא ניתנה התורה לישראל במדבר אלא בז', זה הי' אז דוקא והוראת שעה היתה שהוסיף משה יום א' מדעתו .. אבל ראוי' היתה התורה מו' ימי בראשית להנתן בששי בסיון שהוא חמשים לעומר" (ועיין בלקו"ש ח"ג ע' 997 הערות 10-12, שרבינו לא ס"ל כוותי').

(39) פ"א, ד.

(40) פרש"י שם.

(41) לכאורה הכוונה שענין זה מוכרח הוא מהמפורש בקרא "וספרתם לכם גו' מיום הביאכם את עומר התנופה" (אמור כג, טו), וע"כ שיום החמישים, עצרת, הוא באותו יום בשבוע שבו היתה הנפת העומר.

וסוף התוספתא: אמר רבי יהודה אירע בה', סימן רע, בו' — סימן בינוני. בז' — סימן טוב!

ונמצא, שאף שהקביעות דעצרת תלוי' בחמישים יום לספה"ע, ולא בכמה ימים בחודש סיון, מ"מ, יש מעלה כשהקביעות מתאימה גם לימי החודש, שלכן: אירע בחמשה בסיון, שלכו"ע אינו זמן מ"ת, ה"ז סימן רע, משא"כ כשאירע בששה בסיון שהוא זמן מ"ת לרבנן, או בשבעה בו שהוא זמן מ"ת לר"י. ובזה גופא יש מעלה בשבעה (סימן טוב) לגבי ששה (סימן בינוני) — כר"י דוקא!

*

ה. עוד יש להעיר בנוגע להקביעות דעצרת בימי השבוע — שהסימן לא אד"ו ראש שמרו גם בזמן שביהמ"ק הי' קיים (מפרש להל' קדה"ח פ"ח⁴²), משא"כ לא בד"ו פסח. ונמצא, שבזמן שהיו מקדשים ע"פ הראי', אפשר שיהי' פסח חל ביום ו', ושכועות (שקביעותו ביום שלמחרת פסח) ביום ז', כבפעם הראשונה שלכו"ע בשבת ניתנה תורה.

ולהעיר גם מהא שדוד מת בעצרת שחל להיות בשבת⁴³ (מדרש רבה רות פ"ג, ב. ועיין תוד"ה אף עצרת — חגיגה יז, א⁴⁴).

*

ו. שבועות יום הנו"ן, יום הבכורים, וזמן מ"ת⁴⁵.

42) לכאורה צ"ל פ"ז. — ושם (ה"ז): "נראה מדברי רז"ל שיש בידם קבלה שכל החדשים סומכים בהם על הראי', אבל בחודש תשרי, כד מיקלע בחד מיומי אד"ו, דחו ל"י, ואפילו בזמן שהי' המקדש קיים והסנהדרין בירושלים".

43) ראה בארוכה לקו"ש ח"ח ס"ע 22 ואילך, שמיתת דוד בעצרת שייך ובא בהמשך לזמן מ"ת. ועפ"ז יומתק שגם מיתת דוד היתה בעצרת שחל בשבת, כשם שמ"ת הי' בשבת.

44) ושם: "בירושלמי .. דוד מת בעצרת .. משמע בשבת בפרק במה מדליקין דבשבת נפטר דוד, ושמא התם לית ל"י הכי אלא פליג אהא". אבל במדרש מפורש שדוד מת בעצרת שחל בשבת, ככפנים.

45) אולי נקט רבינו סדר זה, לפי שיום הנו"ן ויום הביכורים נתפרשו בקראי כטעם לקביעות הירו"ט, וזמן מ"ת נזכר רק בנוסח התפלה והקידוש, ובזה ישנה שקו"ט להתאים לכל הדעות כו' (כנ"ל). — ואולי לא סיים רבינו רשימה זו.

ע"ד ג' ענינים ושמות אלה — ראה גם "רשימות" חוברת לח ע' 16. ע' 26 ואילך.